

Primož Rodič, Gorazd Novak

Inštitut za hidravlične raziskave

**HIDRAVLIČNA MODELNA RAZISKAVA
KONIČNEGA VENTILA Z MASKO
NA IZPUSTU HE MAMQUAM**

HE MAMQUAM

- tlačno-derivacijska
- zajem, 1285 m dovodni tunel, vodostan, 310 m tlačni cevovod, strojnica z iztokom
- bruto padeč: 120 m
- instalirani pretok: 27 m³/s
- Francisovi turbini s skupno močjo 25 MW
- Pri zapiranju turbine se preko ("bypass") ventila voda odvaja v reko
- Ventil projektiran na 180 m VS, pri $Q_{\max} = 27 \text{ m}^3/\text{s}$ pa neto tlačna višina znaša 109 m

Geometrijske karakteristike ventila Howell-Bunger in maske HE Mamquam

Vzdolžni prerez ventila in maske pri polnem odprtju tulke (s = 100 %) [vir: Litostroj E.I.]

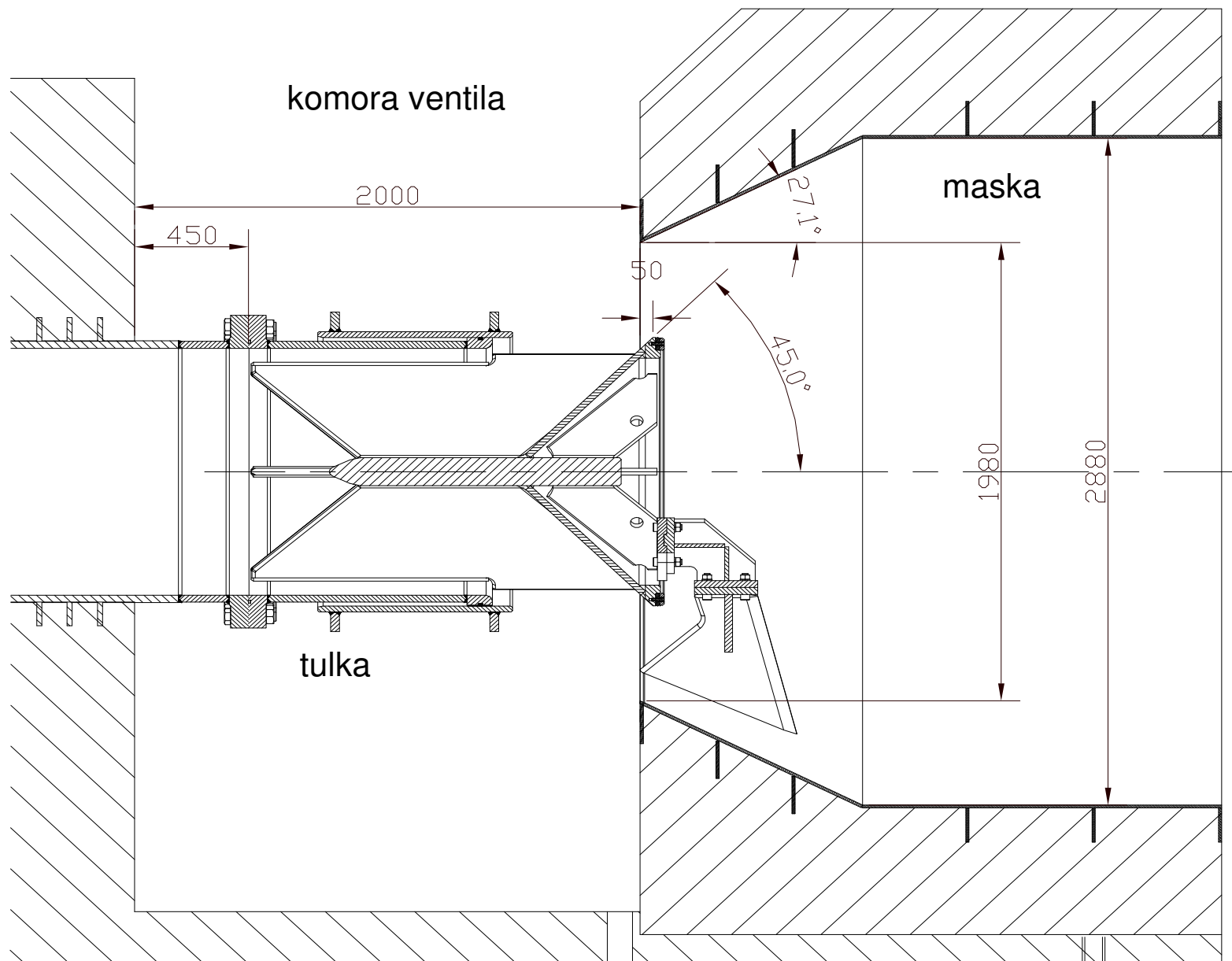

foto: Litostroj

foto: Litostroj

Poskusno odpiranje, $s = 5 \%$

foto: Litostroj

Poskusno odpiranje, $s = 5\%$

foto: Litostroj

Poskusno odpiranje, $s = 15\%$

foto: Litostroj

Poskusno odpiranje, $s = 10\%$

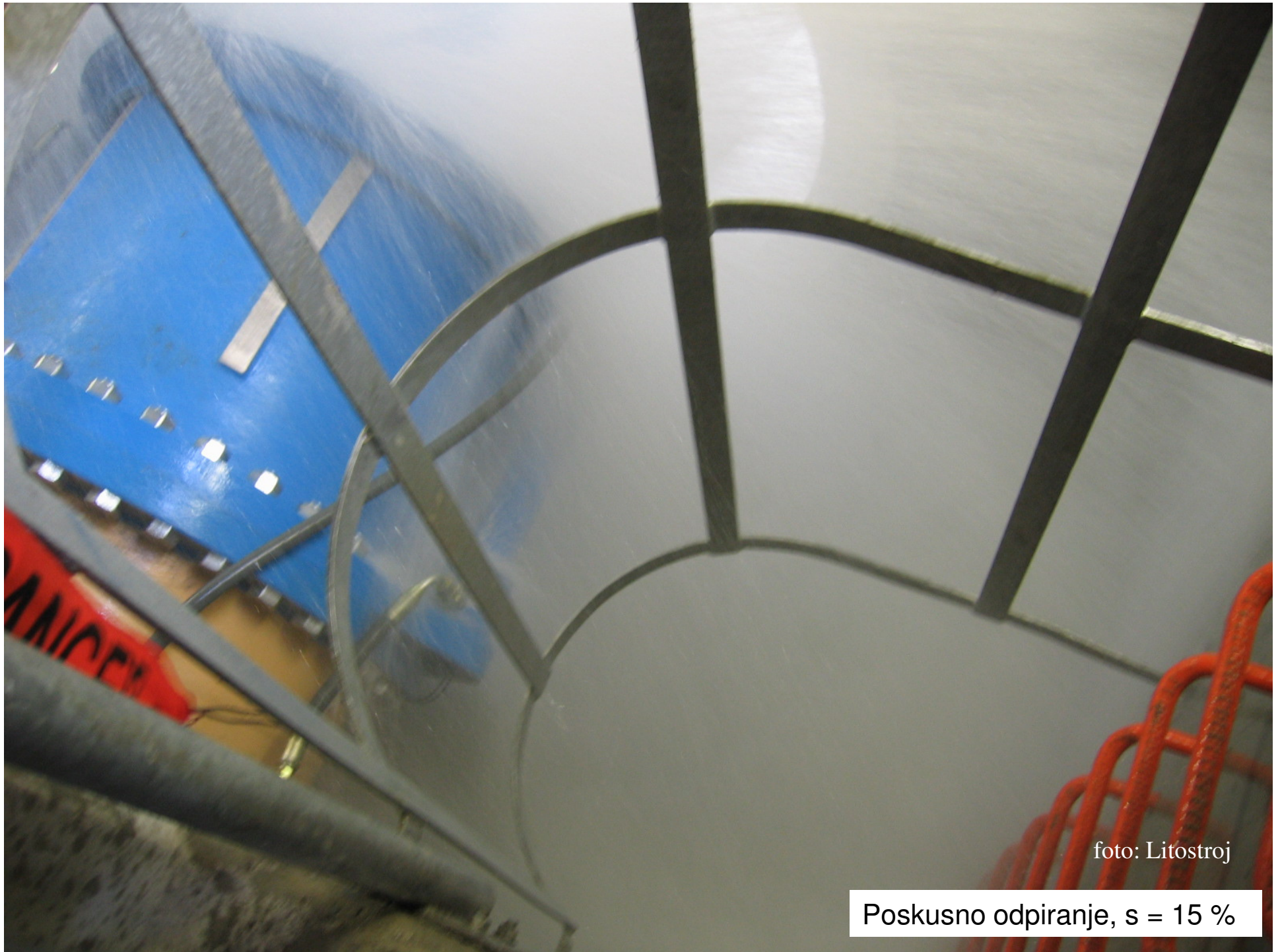

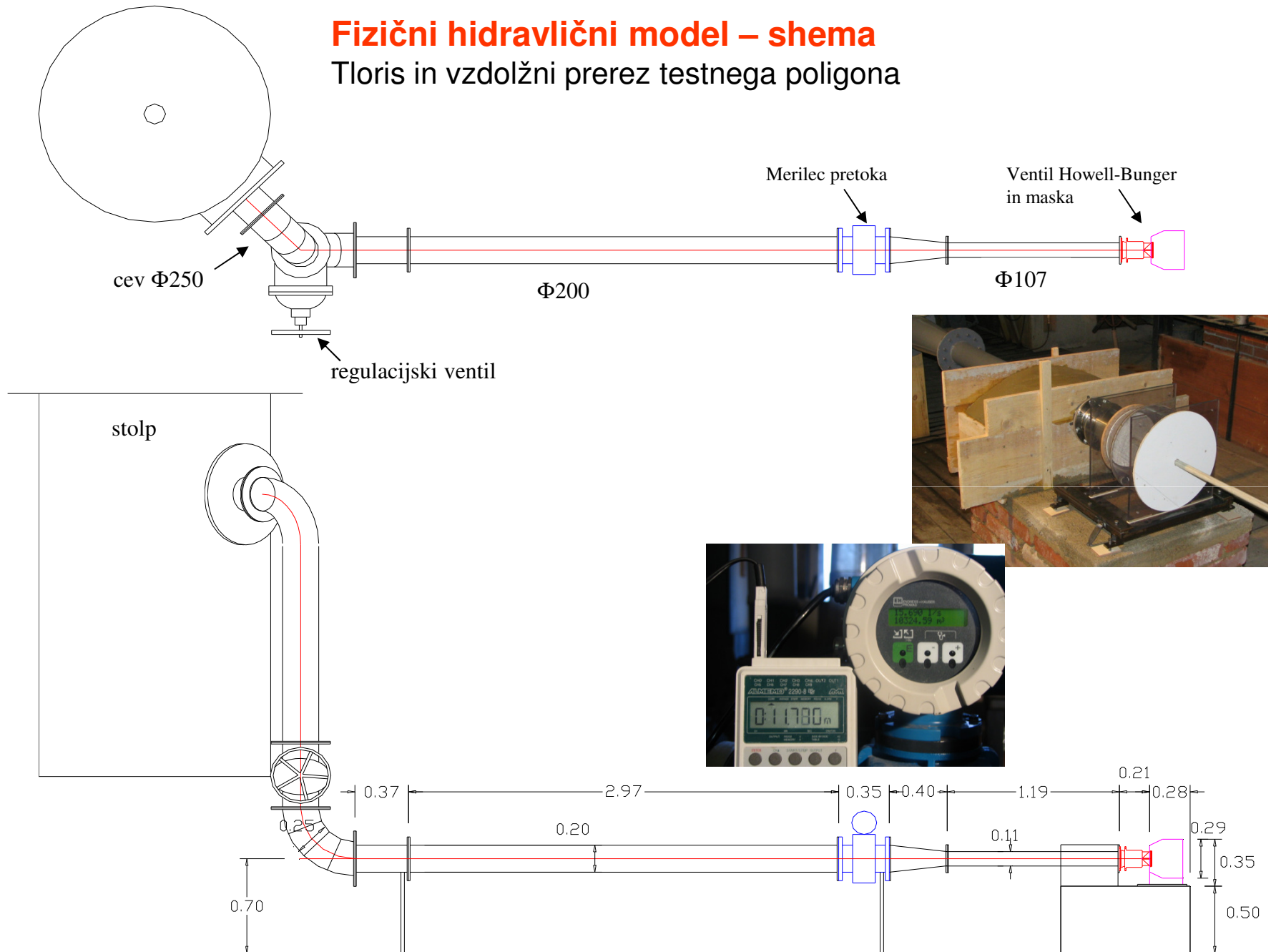
foto: Litostroj

Poskusno odpiranje, $s = 15 \%$

Fizični hidravlični model – shema

Tloris in vzdolžni prerez testnega poligona

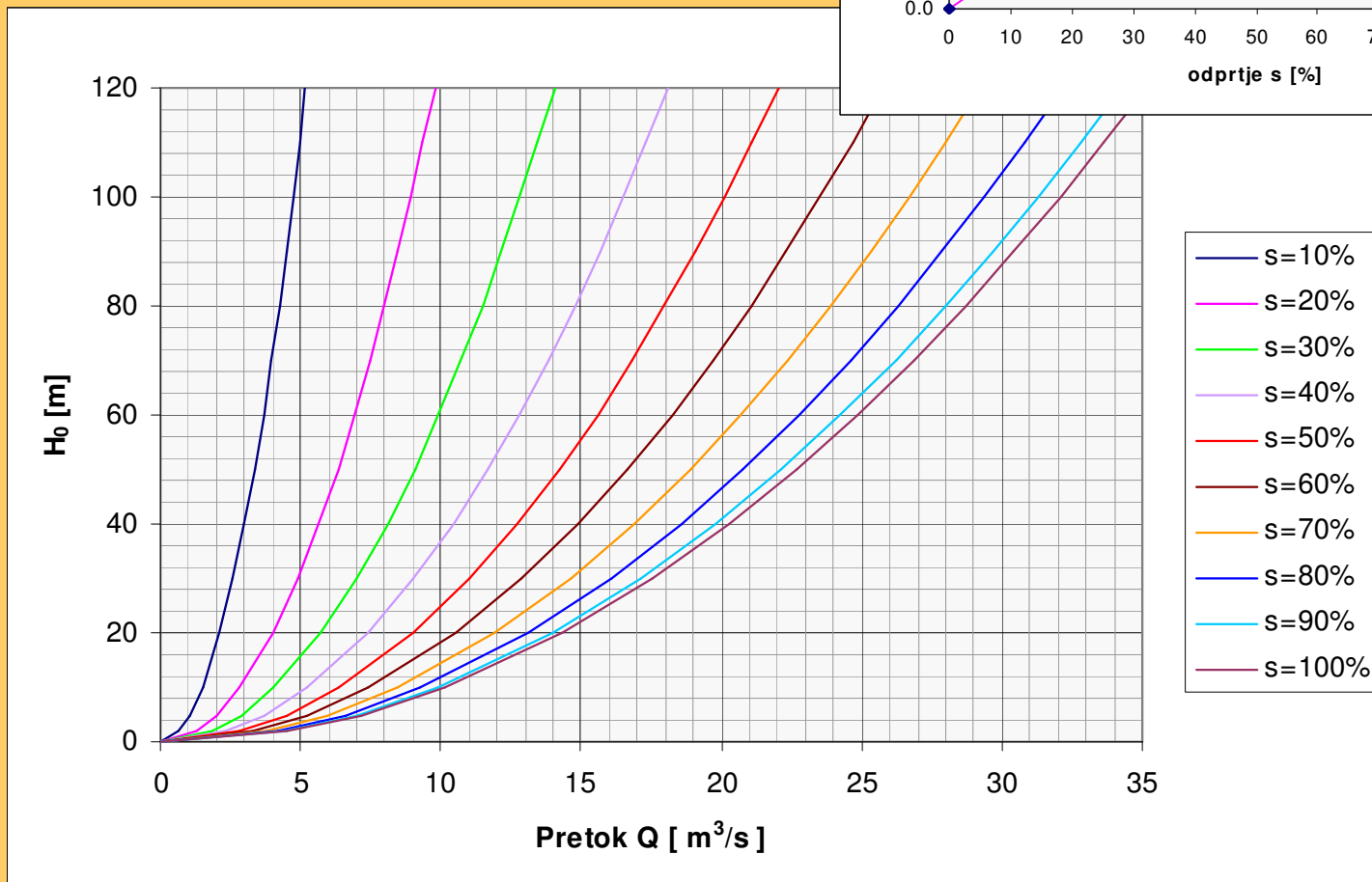
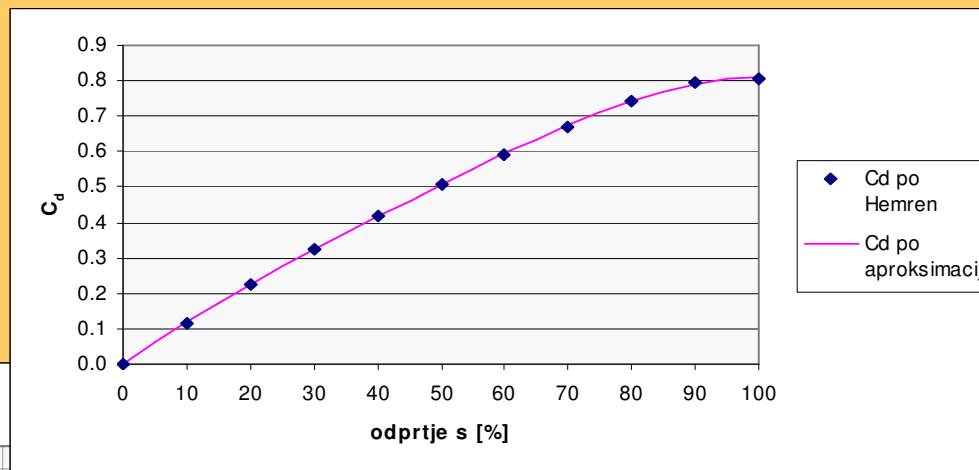

Hidravlične karakteristike ventila Howell-Bunger HE Mamquam

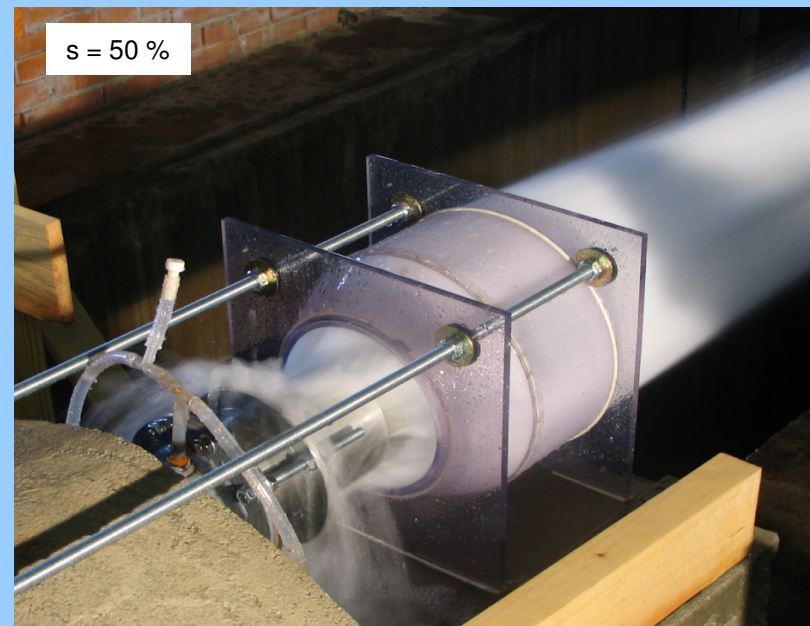
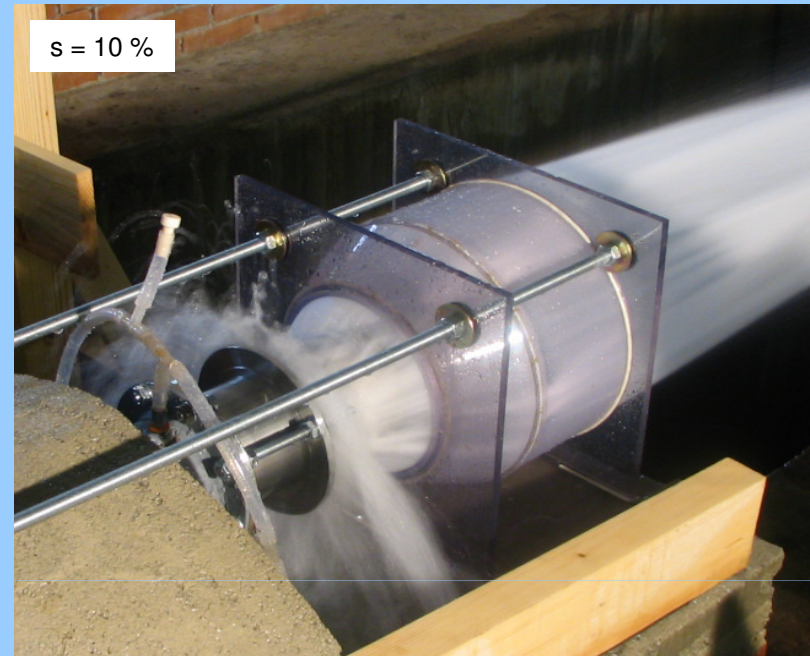
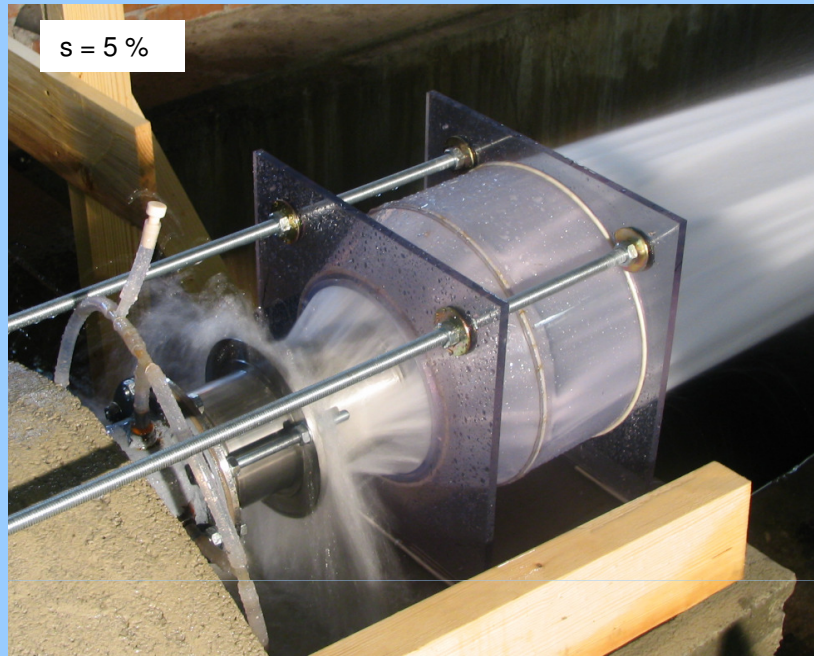
Pretočna sposobnost ventila Howell-Bunger:

$$Q = C_d \cdot A \cdot \sqrt{2g \cdot H_0}$$

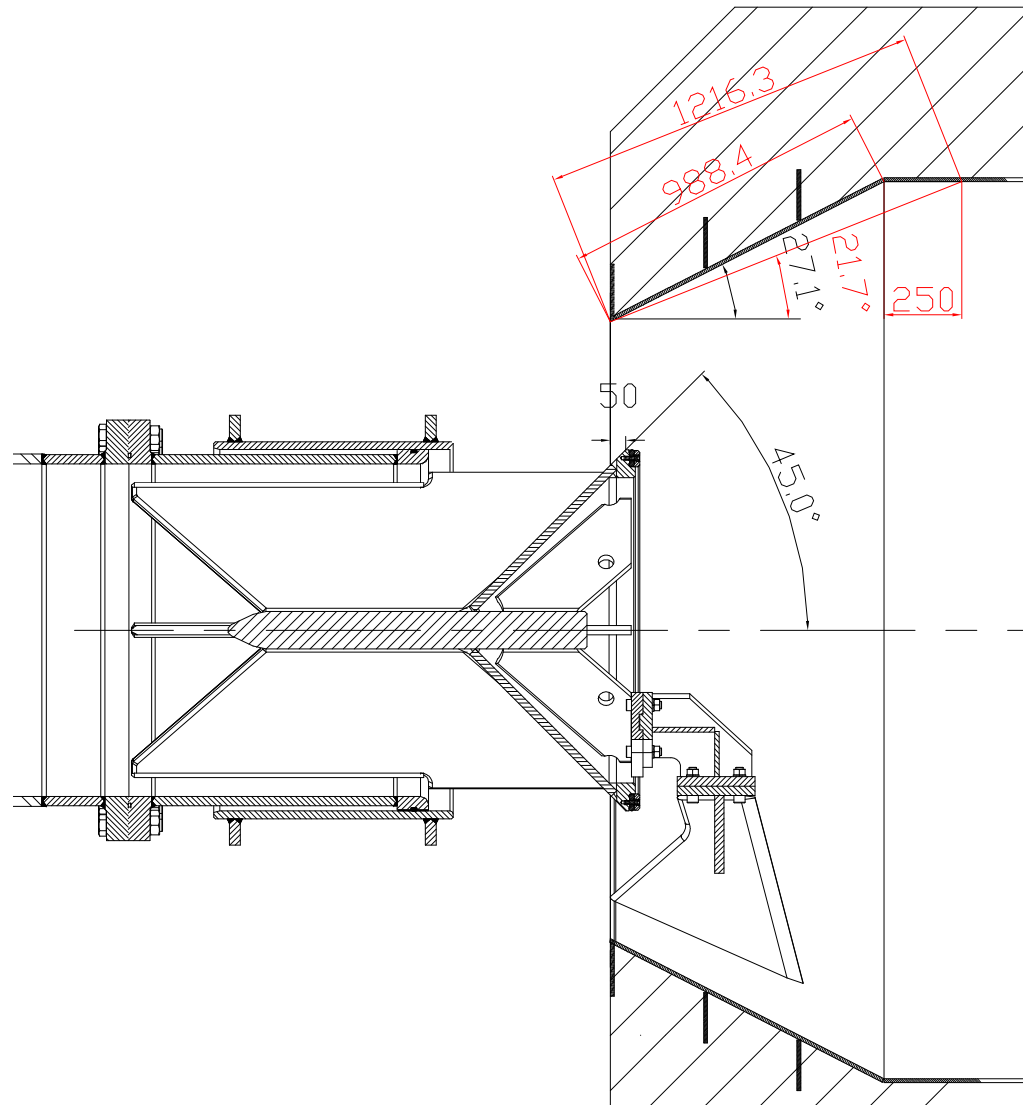
1.) Modelna raziskava obstoječega prototipnega stanja

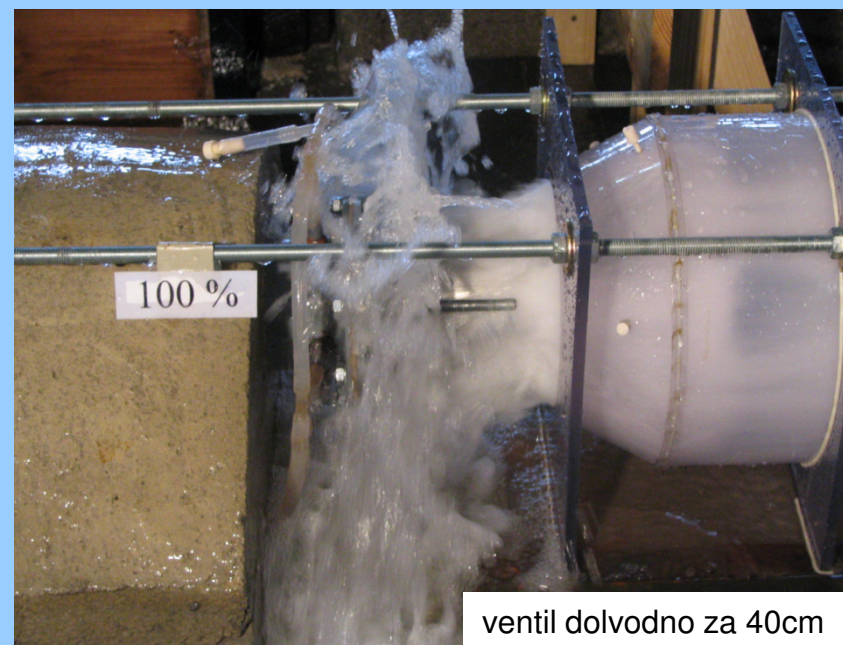
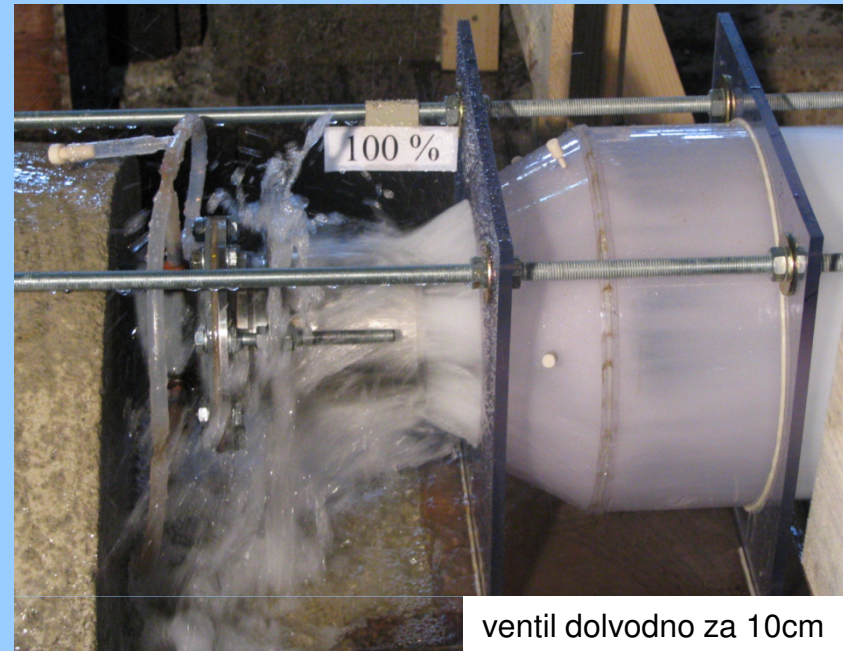
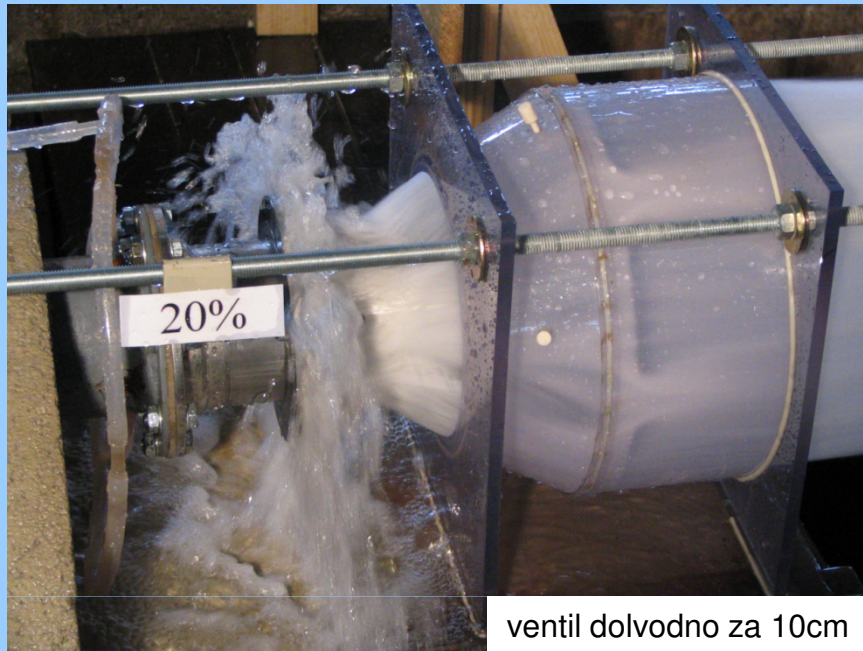
2.) Lokalna sprememba oblike maske – dodatek

Izsek vzdolžnega prereza lokalno spremenjene oblike maske

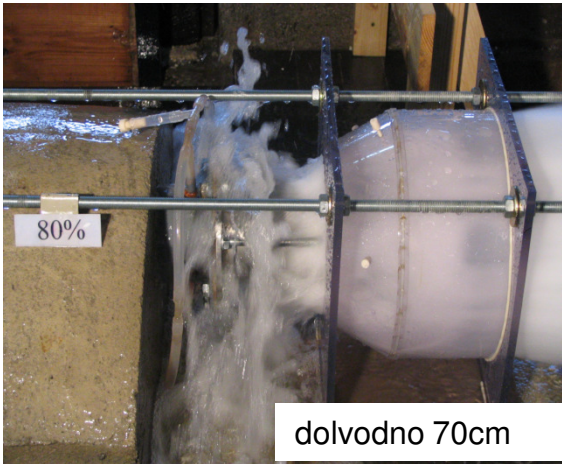

3.) Raziskava pomika ventila v masko

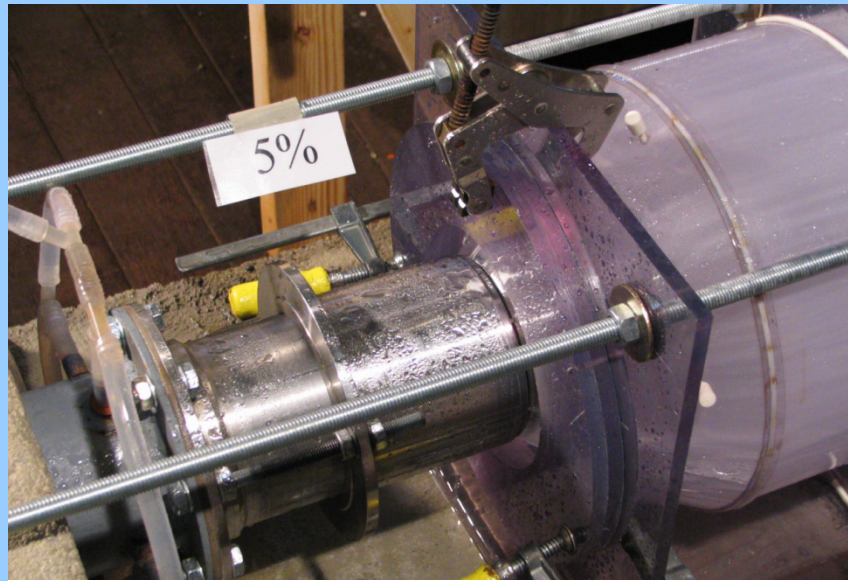

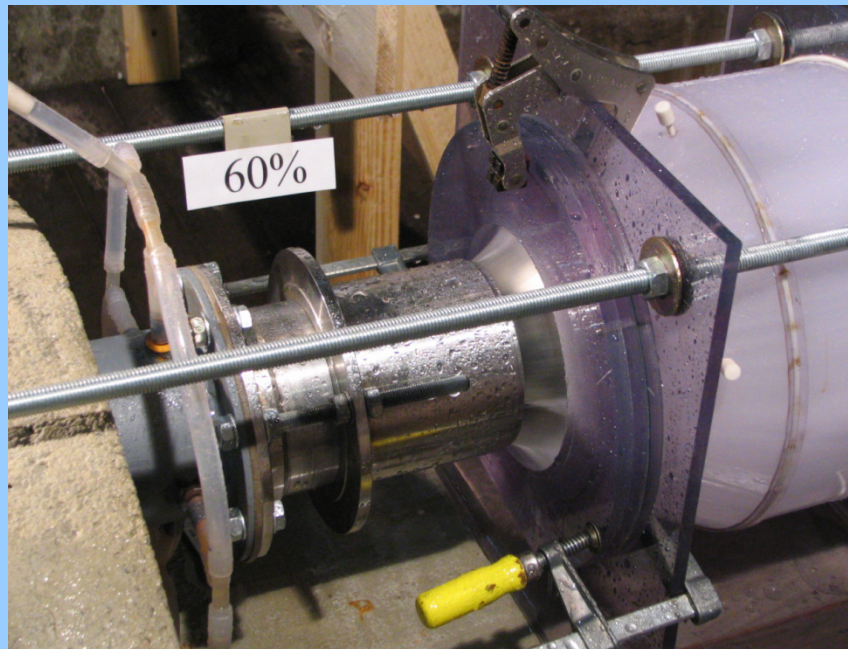
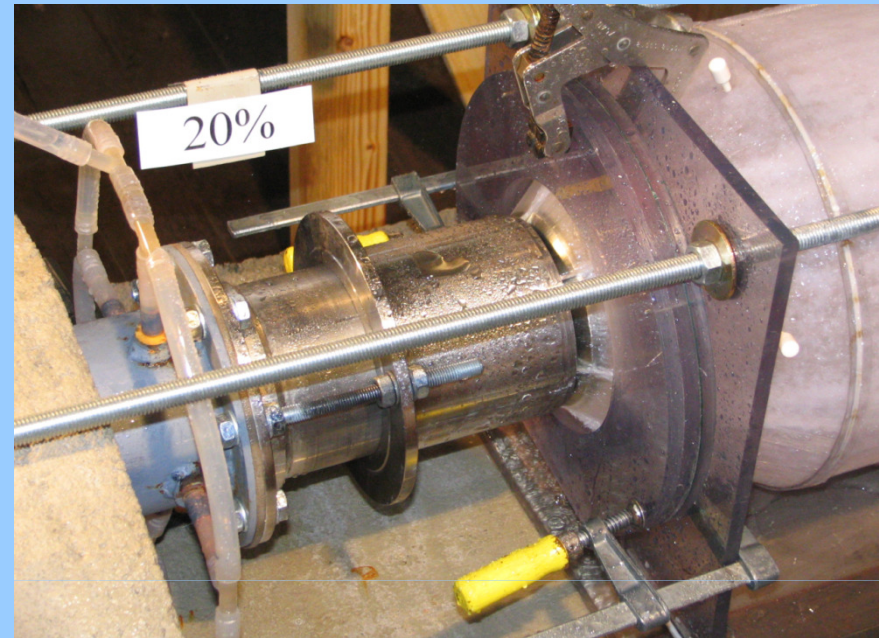

4.) Podaljševanje maske v komoro - varianta 1: HI 30 (optimalne lege)

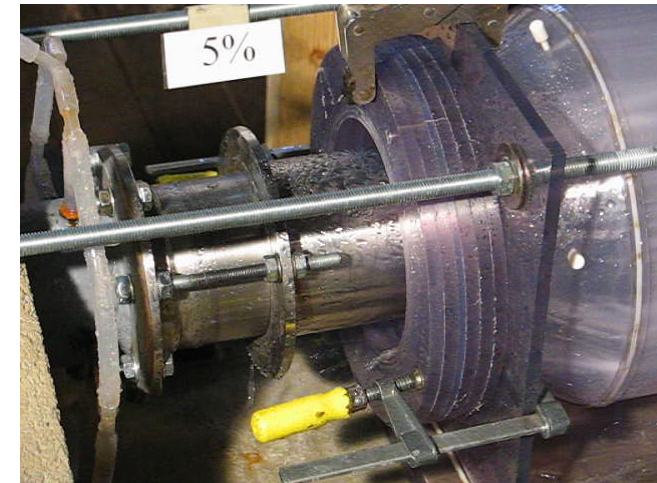
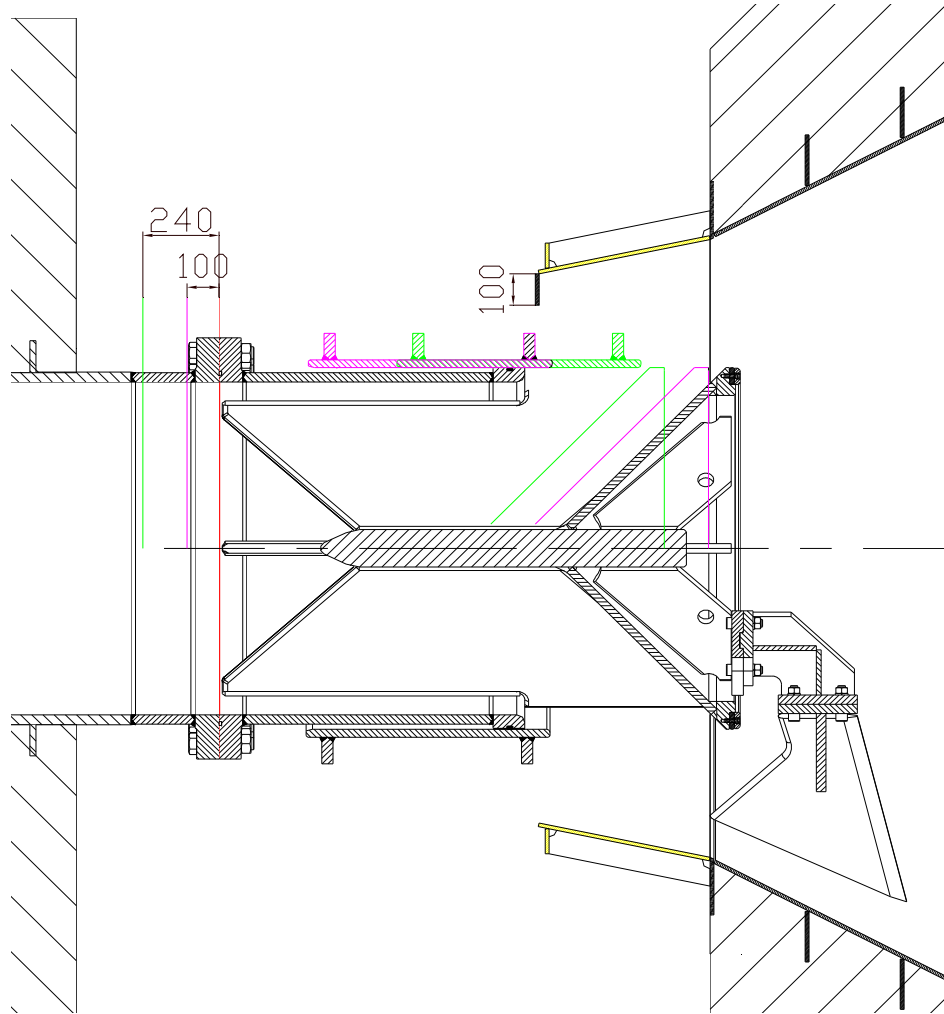
s=5%: Optimalne razmere pri pomiku 25 cm gorvodno

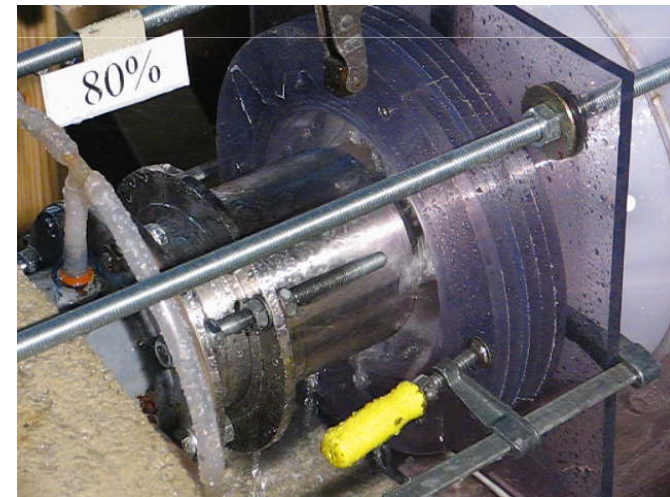
s=80%: Optimalne razmere pri pomiku 13 cm gorvodno

5.) Podaljševanje maske v komoro - varianta 2: LT54 (optimalne lege)

24 cm, brez obroča

10 cm, brez obroča

Primerjava različnih modifikacij:

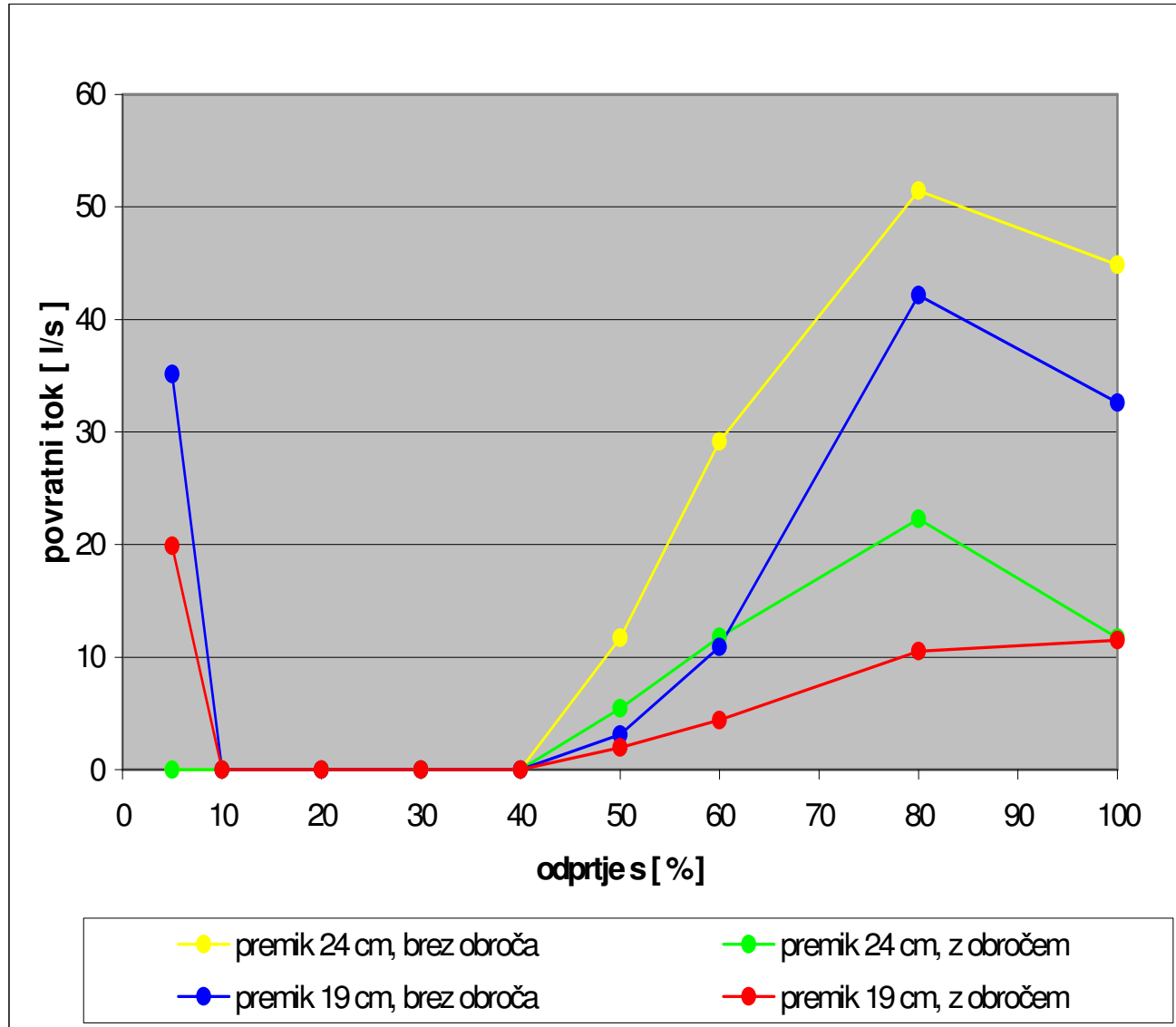
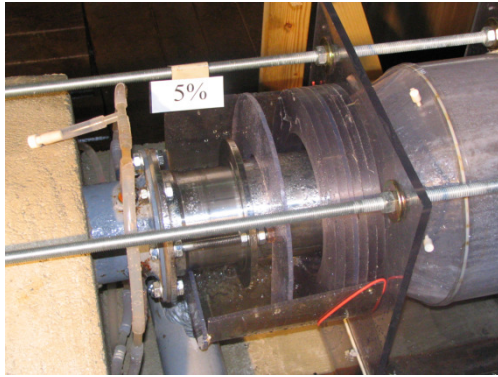
Spodaj: Projektna lega ventila, nameščen dodatek LT 54, brez dodatnega obroča.

Zgoraj za primerjavo: Dodatni obroč na nastavku LT 54 zmanjšuje polmer odprtine za 10 cm.

Optimalni pomik ventila za odprtje $s = 5\%$ znaša 24 cm gorvodno, optimalni pomik za odprtje $s = 80\%$ pa 10 cm.

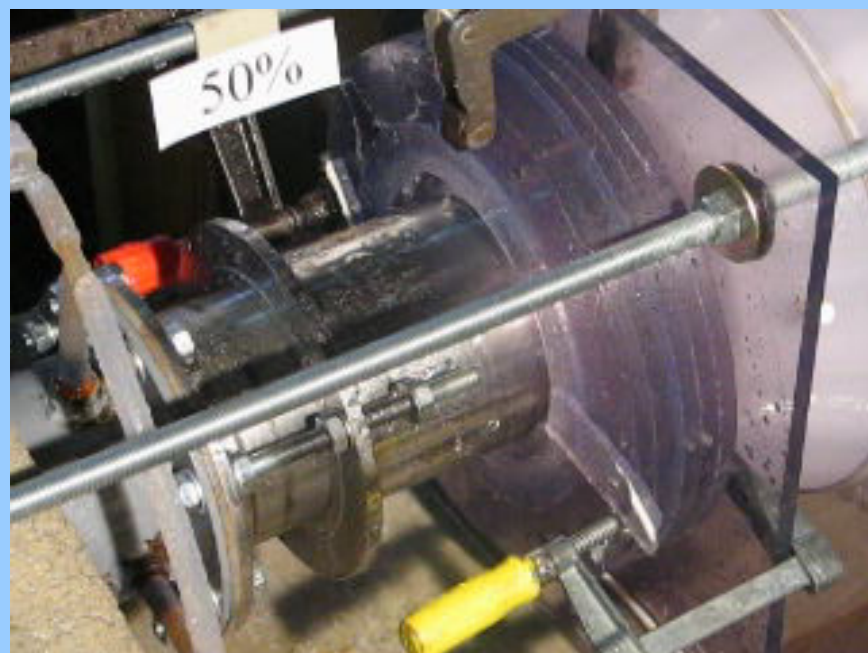
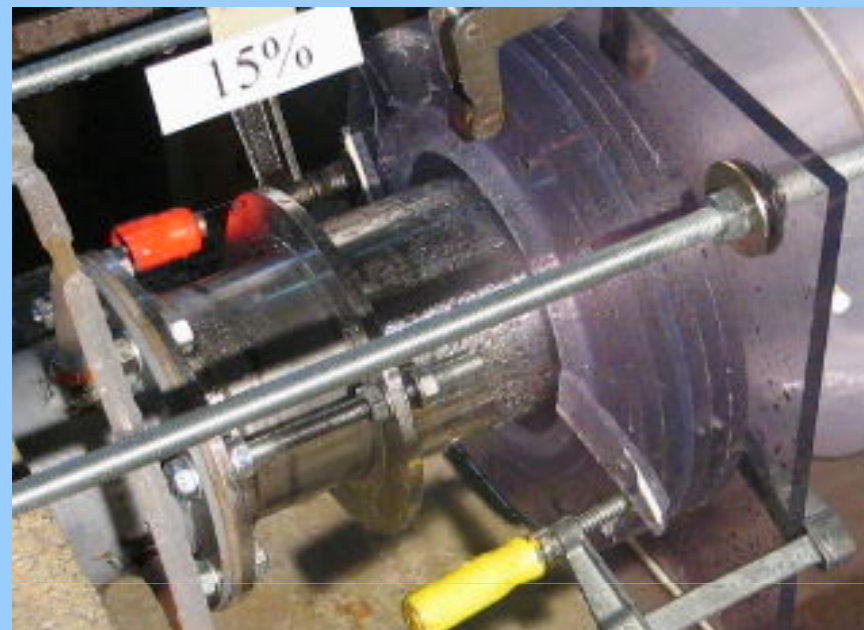
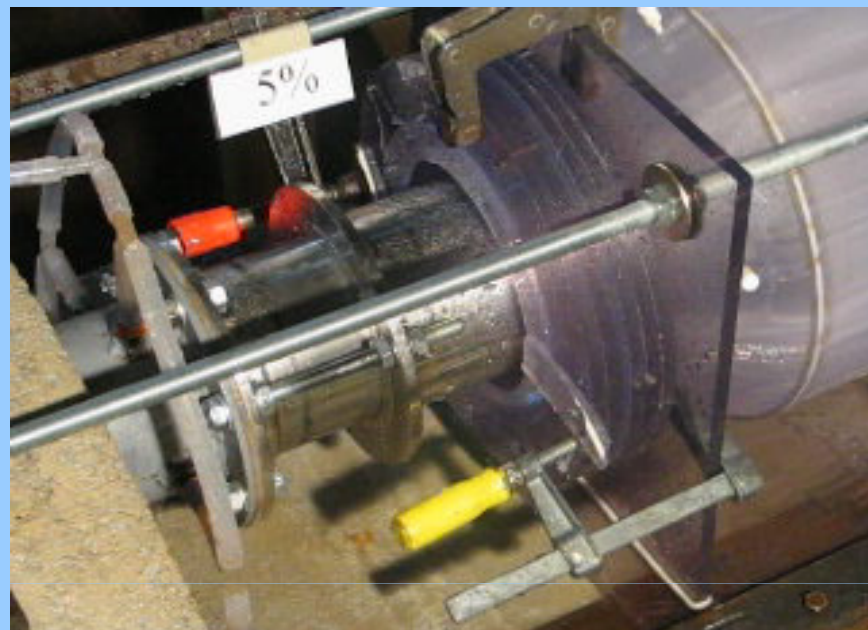

6.) Merjenje povratnega toka – primerjava za LT 54

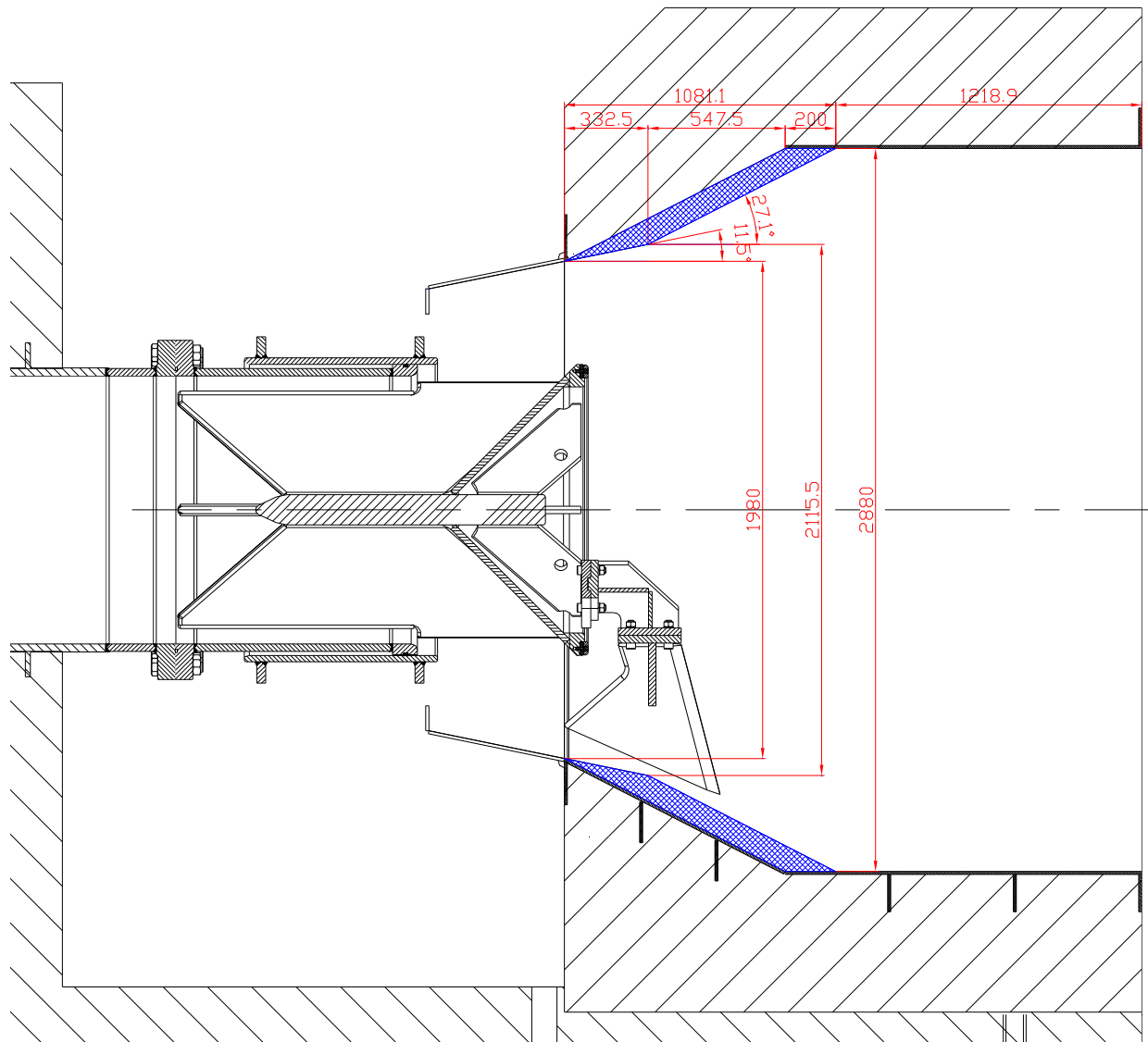

7.) Predlagana varianta: nastavek LT 54 z obročem, pomik 19 cm gorvodno

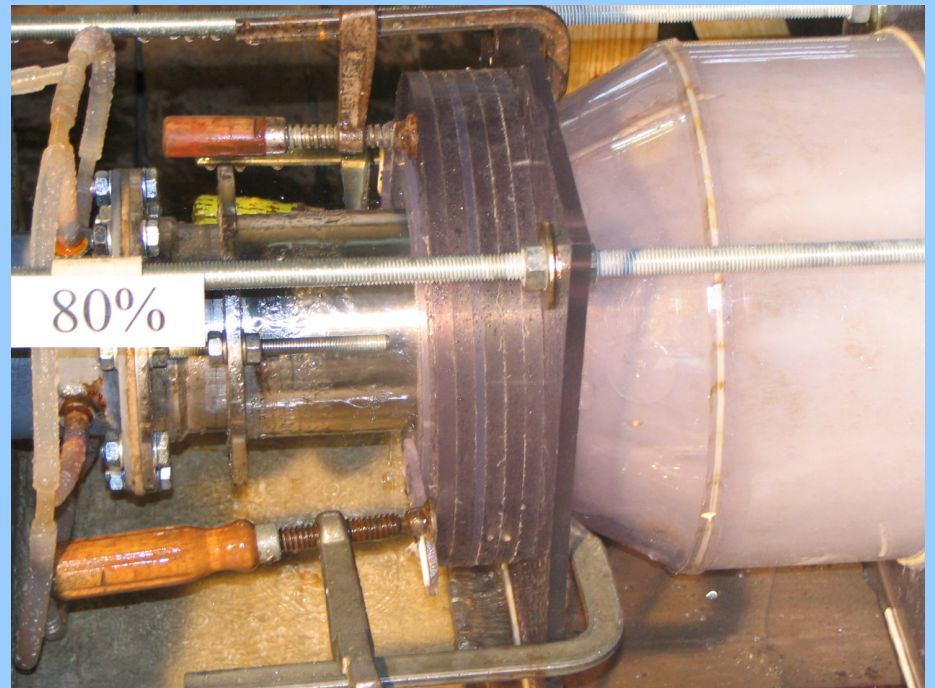
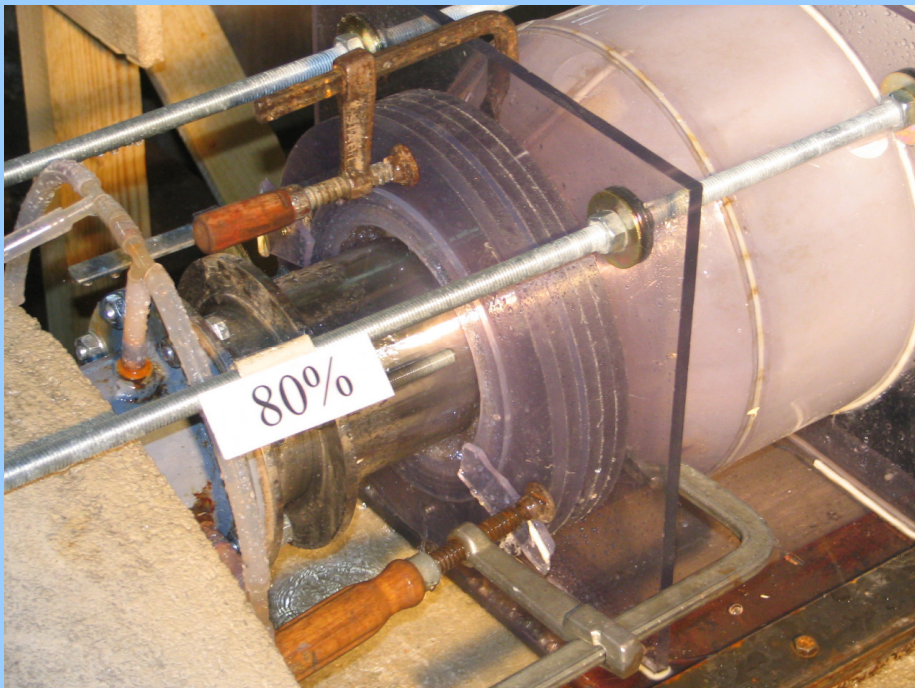
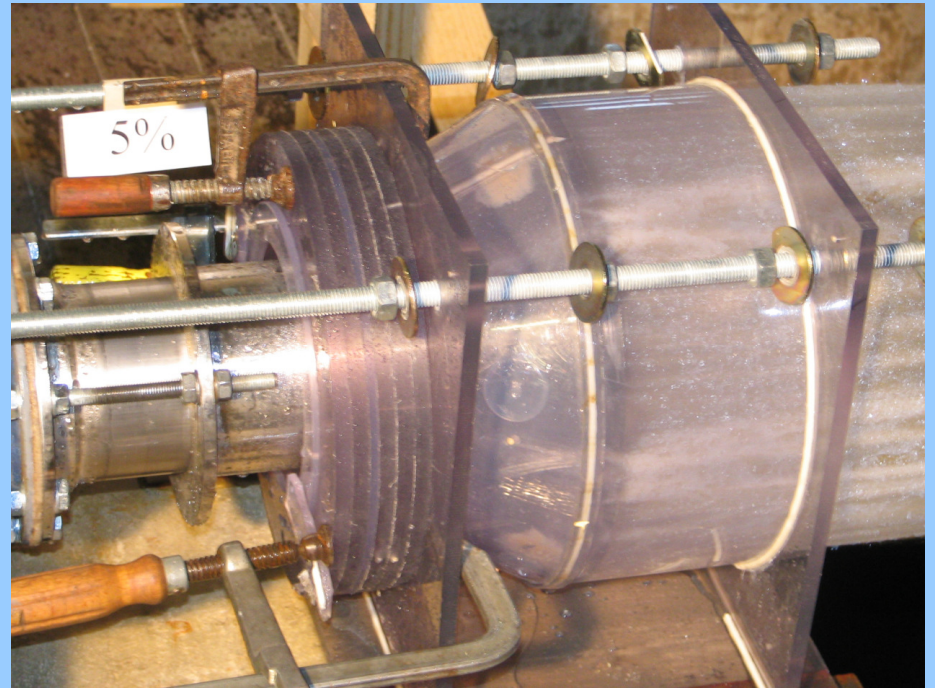
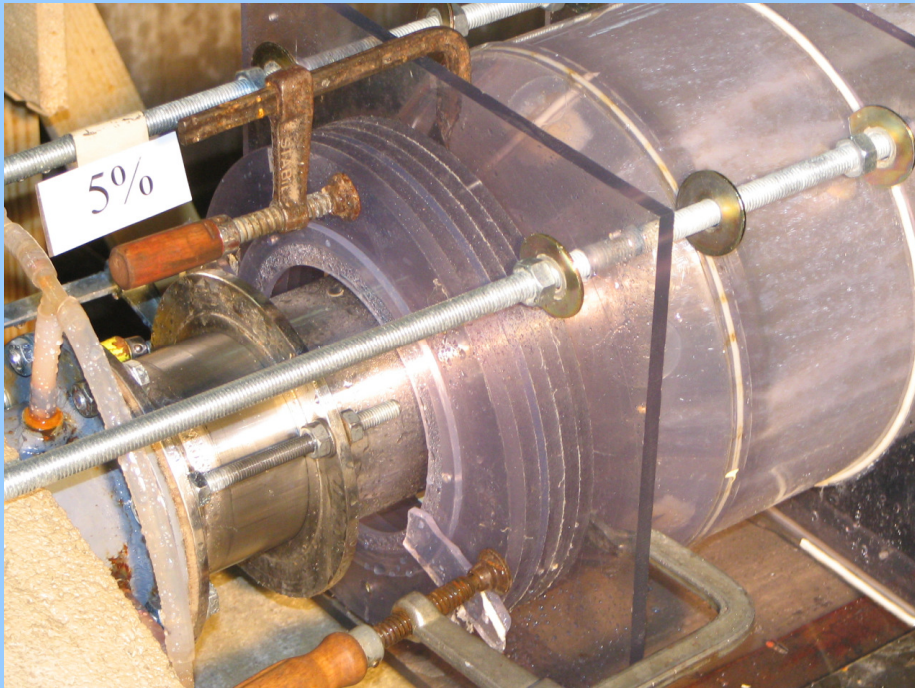

**8.) Dodatna raziskava:
LT 54 z obročem, namesto pomika ventila pa sprememba maske**

POVZETEK opravljenega dela:

- Vzpostavitev hidravličnega modela
- Simulacija obstoječih prototipnih razmer
- Spremenjena oblika maske, ventil v projektni legi
- Pomik ventila v projektno oblikovano masko in stran od nje
- Podaljševanje maske v komoro in gorvodni pomik ventila
- Namestitev dodatnega obroča na izbrano varianto
- Merjenje povratnega toka za različne variante
- Naknadno spreminjanje maske (namesto pomikanja ventila)

ZAKLJUČKI:

Pomen modeliranja:

- Že pri samem projektiranju (ne samo prenesti obstoječih "primerljivih" rezultatov)**
- Tudi pri saniranju (namesto dragih delnih rešitev na terenu)**